

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Електронна бібліотека Одеського художественного музею

№ 5

ТРАВЕНЬ

1939

www.ofam.od.ua

З М І С Т

	Стор.
Третя сесія Радянського Парламенту	1
За піднесення радянського мистецтва	2
Гр. ПОРТНОВ — Пекучі питання	3
С. ГІЛЯРОВ, проф. — „Проблема“ етюду	7
Г. РАДІОНОВ — Етюд — художній документ епохи	9
Ф. СУДАРИК, Ф. КУМΠΑН, Г. КОЛЯДА — Зустріч з природою	13
М. КОТЛЯР — Етюдна виставка одеських художників	15
В. ДЕНІСОВ — Етюдна виставка студентів	19
М. МОРЕНЕЦЬ — Відпускна Тараса Григоровича Шевченка	26

На першій сторінці обгортки:

С. КЛІЧКО. Пейзаж. Олія. 1938

На 2 і 3 стор. обгортки:

МИСТЕЦЬКИЙ КАЛЕНДАР

КОЛЬОРОВИЙ ДОДАТОК:

І. ЛІТИНСЬКИЙ. Портрет народного артиста СРСР -
орденоносця П. К. Саксаганського. Олія. 1938. Київська
виставка літніх робіт.

Видає: Державне видавництво „Мистецтво“
Адрес редакції: Київ, вул. Воровського, 22

Редактор Г. Радіонов
Оформлення Я. Руденського
Коректор М. Степняк

Етюдна виставка одеських художників

В передмові до каталогу виставки вказано, що вона повинна показати повсякденну роботу одеських художників над вивченням людини і природи, над вивченням нашого життя, як підготовчий шлях до майбутніх картин. Ця робота над удосконаленням майстерності повинна тісно пов'язуватися з підвищенням ідейно-політичного рівня.

Чи є виставка таким виразом творчої активності одеських художників?

Щодо кількості — все гаразд: число учасників—88, число робіт—коло 500. Значне місце на виставці займає молодь — майже половина експонентів. Поруч із старшими майстрами і основним активом обласної спілки художників є такі, які виставляються вперше.

Але при цій зовнішній активності виставка в цілому перебуває на недостатньому художньо-ідейному рівні.

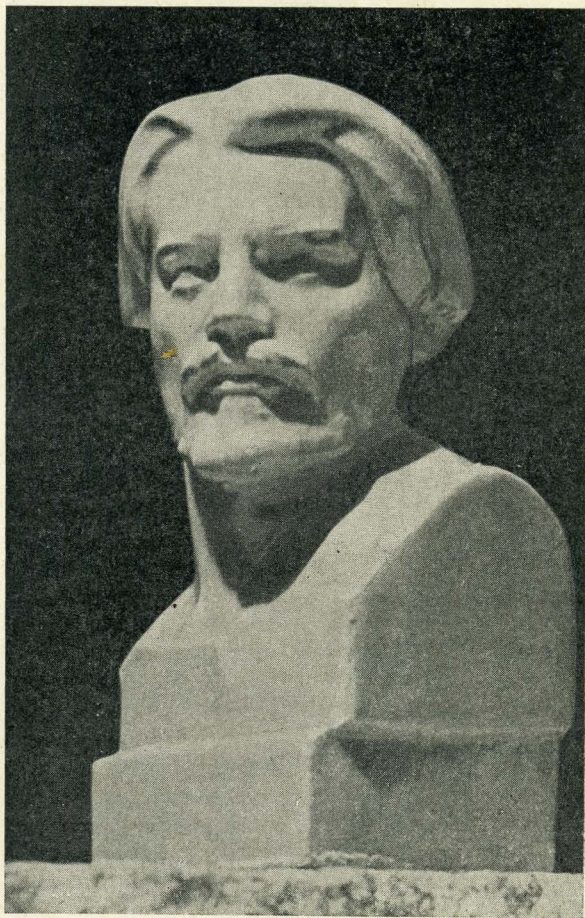
Намагатись добитися того, щоб виставка вичерпно відображала активність художників, обласне правління спілки художників і журі стало на принципіально невірний шлях показу на виставці значної кількості старих робіт. З другого боку, для того, щоб компенсувати відсутність ідейно і політично змістовних творів—використані портрети дуже невисокої майстерності, як от: портрети керівників партії та уряду, роботи Колобова і Буковецького, старі 1937 року літографовані портрети (замість оригіналів) Ендржієвського, барельєф „Ленін і Сталін“ Паровиченка та інші.

На виставці нема закінчених композицій. Переважають етюди, пейзажі і портрети. На перший погляд це нібито природно, бо художники відправляють свої закінчені картини на республіканські виставки. Але коли зважити на те, що ця виставка по суті підсумовує роботу за два роки, що вона здійснена за рахунок намічених за планом виставок молоді та окремої виставки одеських художників, ніяк не можна вважати її задовільною. Однобічність виставки свідчить про значне відставання художників Одеси від вимог життя.

Окремі позитивні риси виставка, безперечно, має.

Ми якось звиклися з тим, що художники, які виконують масову продукцію, відриваються від творчої діяльності. Творчий сектор художньо-скульптурних майстерень одеського облвиконкому робить корисну справу, організуючи творчу роботу своїх працівників, які привозять з творчих відряджень багато етюдів. Найцікавіші з них—це етюди, привезені з Канева та інших місць, зв'язаних з пам'яттю Т. Г. Шевченка.

Найкращі роботи—М. Шпарберга і Б. Еберса. Обидва—природні колористи: в їх етюдах є настрій і почуття природи. В етюдах Еберса, які зображають околиці Одеси, сяє яскраве сонце, в них—насичена кольорова гама. Але природа, як складна композиція пейзажу, ще не розв'язана художниками; це тільки „мотиви“. Шпарберг в етюдах шевченківських місць не зміг знайти типові з меморіальної сторони, що звужує значення його робіт, які характеризуються значною живописною якістю. Більш вдалі—„Сосни біля Тарасової гори“ і „Тарасова гора“, де є почуття величності та настрої, навіяний пам'яттю великого народного поета.

Г. Паровиченко. Степан Халтурін. Гіпс. 1939.
Одеська етюдна виставка

*В. Цимпаков. Портрет дружини. Олія. 1939.
Одеська етюдна виставка*

*К. Ковтурман. Дівчина в хустці. Пастель. 1939.
Одеська етюдна виставка*

Багато етюдів виставили й інші художники майстерень—т.т. А. Івченко, А. Кожеуров, В. Окунев, П. Порубаєв, І. Гутман. Іноді у них помітно ще вплив звичок до масових „картинок“, та все ж у більшості видно допитливе вивчення природи і уважне ставлення до живописних засобів.

Найзначніше на виставці—це роботи Ковтурмана. По спеціальності—офортист (на виставці є його майстерні офорти), він найкраще показав себе і як живописець.

Простір, повітря, світло, настрій природи відчувається в його етюдах „Ставок“, „Річка Уди“ та ін. В них—барвіста, але стримана, сувора гама.

Ковтурман виявився також здібним портретистом: його „Дівчина в хустці“—образ жінки міцної і яскравої краси, з жвавим виразом прекрасних, широко розкритих очей. Висока техніка пастелі цього портрета.

В. Синицький—вірний послідовник К. К. Ко-станді, і тепер, як завжди, дав серйозні праці.

Дуже красиві щодо тону його „квіти“ і етюд кролика. Синицькому з його знаннями і смаком час уже відважитися на значніші роботи.

В. Цимпаков дав два портрети, портрети стахановців-орденоносців. Портрети—невдалі: сад-вод Антонов якимось потонує серед одноманітних мазків, якими однаково зроблено і його обличчя і листя дерева. Так само зовнішньо-декоративно показано і комбайнера-орденоносця тов. При-ходька. Портрети дружини інтимніші, більш за-кінчені; пастельний—хибує негармонійністю фарб; краще скомпонований і нарисований портрет олією. Найцінніші з робіт Цимпакова—малюнки олівцем. Він добре володіє технікою олівця, уміє передати тіло, обличчя і всі матеріали ото-чення. Такі його малюнки: „Жінка, що лежить і читає“ та зарисовки, зроблені на зборах ху-дожників.

А. Кобцев і Я. Ольшанецький надмірно праг-нуть до картинності, до барвистих, яскравих фарб—блакитної, зеленої, рожевої, червоної. Це добре, але за цим втрачається щире почуття

природи. Приклад — „Зима“ Кобцева, в якій нема певного настрою. Найкраще у цих художників — портрети. Вони неглибокі щодо характеристики, але схожі і жваві. Між іншим, у Кобцева бракує самокритичності — інакше чому він виставив також і найменш незначні свої роботи?

О. Стоянова трохи повторюється в етюдах, що показують „Червонопрапорний Епрон“; нове і свіже є лише в її етюдах міста Глухова.

Л. Маценко зробив значний крок уперед; в його етюдах більше сміливості і він ширше сприймає природу.

М. Муцельмахер та І. Гурський, на жаль, не дали значних робіт.

З старих майстрів на виставці беруть участь художники С. Кишиневський, Ю. Бершадський, Є. Буковецький, Д. Крайнев, В. Крихаський, Г. Фурсе.

Ми вже казали, що помилкою було виставляти старі роботи цих художників, бо це дасть невірне уявлення про їх творчу активність. Такі є етюди до „Розваги в колгоспі“ Бершадського (до речі, свіжіші і безпосередніші, ніж сама картина), етюди до „Рибальської артілі“ Крихаського й ін.

Лише Буковецький виступив з новими роботами — значною кількістю етюдів. В них є майстерність світлої прозорої гами, але в них виявляється епізодичне сприймання природи окремими ізольованими кусками.

Крихаський поруч з Шпарбергом і Фурсе виїжджав у Канів. Він написав багато етюдів; доцільніше було б, якби художник розробив докладніше такі вдалі мотиви, які намітилися у нього в етюдах: „Дніпро біля Канева“, „Вид з Тарасової гори“ і „Околиці Канева“.

Крайнев виставив досить старий вже етюд „Голова старика“ — етюд до картини „Кара киями“ і невдалий, навіть з анатомічними огріхами, етюд „Збір помідорів“.

Шотан у „Портреті матері“ будує картину в дусі старих майстрів; портрет досі сухий в колориті. Майстерно, свіжо, яскраво виконав він „Портрет дівчини“ (пастель).

Ми вже згадували, як широко представлена на виставці молодь — художники, які закінчили одеську художню школу за останні роки.

Найсильніший з молоді, безумовно, Н. Шелюта. Його глибокі, звучні фарби, його трактування природи — цілком індивідуальне. Все те, чому він навчився на прикладі Левітана і „барбизонців“ — він органічно творчо перейняв. Його „Узлісся з кіньми“, його „Хаджібейський лиман“ і особливо „Струмок“ свідчать про те, що Шелюта в майбутньому — майстер пейзажу. Йому необхідно переходити від етюдів до закінчених композицій пейзажу.

Г. Цейтліна і Р. Нудельман споріднює спільна

риси — умовна трактовка натури. Колір — умовний, красивий в роботах Цейтліна, однотонний, монохромний у Нудельман він не навіяний натурою, — це умовна колористична схема. Молоді художники не зуміли критично перетворити спадщину французької школи. Їх роботи — по суті реалістичні — звужуються цією тенденцією. Портрети Цейтліна імпресіоністичні і тому мало пластичні завдяки „натюрмортній“ трактовці, в них бракує характеристики людини. Людина на портретах Нудельман типовіша, але одноманітність дрібного мазка, яким вона будує форму, ніяк не відрізняє матеріал тіла або обличчя від матеріалу одягу. Кращі пейзажні етюди Цейтліна: „Ставок“ і „Вид на Пересип“ (Одеса).

Цікаві етюди пейзажу і портрети дали також молоді художники Т. Буряк, І. Дідик, В. Дубина, Л. Жаренко, Д. Поляков, В. Стрельников, і А. Широков. Подолати шкільний підхід до портрета зумів один Буряк.

З художників, які вперше виступають, вартий уваги художник Бажій. Цей художник, повсяк-

Р. Нудельман. Жіночий портрет. Олія. 1939.
Одеська етюдна виставка

Г. Тенер. К. Є. Ворошилов. Гіпс. 1939.
Одеська етюдна виставка

денно завантажений плакатною роботою в кіно, все ж знаходить в собі достатньо енергії, щоб наполегливо працювати над портретом. Кожний його маленький нарис портрета вдумливо і серйозно пророблений. Бажий—природний портретист. Кращі його роботи: „Портрет дівчинки“ і портретні малюнки вуглем та олівцем.

Графіка слабо представлена на виставці. Є чимало робіт старшого, досвідченого майстра В. Заузе. З його учнів, крім Ковтурмана, ряд цікавих офортів дала Н. Густ.

Найцікавіші роботи з графіки—це ілюстрації худ. А. Мерхера до оповідання Шолом-Алейхема „Хлопчик Мотл“. Вони пройняті ліризмом і теплим юмором, в них видно велике знання творчості народного єврейського письменника та побуту зображуваного ним середовища. Ілюстрації добре скомпоновані—це маленькі закінчені картини побутового жанру. Найкращі ілюстрації: „Продаж квасу“, „Біля колиски“, „На іспиті у кантора“ та інші.

Художникові слід було б тільки позбутися деяких елементів шаржу.

В ілюстраціях В. С. Котляра до роману „Боги жадають“ А. Франса видно почуття епохи і значну культуру рисунку.

Дуже мало на виставці скульптури.

Група „Заповіт“ (роб. І. Паровиченка) невдала: натуралістична трактовка форми, статуарність і скованість, невиразні характеристики.

Краща з робіт Г. Тенера—невелика статуетка „Тов. Ворошилов на маневрах“. Невелика фігура взята в енергійному русі і вона дуже схожа.

М'якою і плавною ліпкою визначається „Бюст коваля“ Ш. Россінського. Юний, починаючий Борисанов—безперечно здібний скульптор, але його гублять натуралістичні навиків. Це особливо виявилось в складному, але надміру дрібно розробленому проекті пам'ятника „Першій кінній“. Борисанову треба допомогти вийти на вірний шлях.

На виставці ми відмічали окремі позитивні явища, але в цілому виставка виявляє недостатню мобілізованість художників. Робіт і художників, які по-справжньому ставлять проблеми майстерності, проблеми створення повноцінного образу—на виставці надто мало. Наступні виставки одеських художників повинні бути більш змістовними і актуальними.

М. Котляр